

ขอบคุณภาพจาก <https://goo.gl/vFZjdo>

กระบวนการสร้างตัวตนของสลาดาบเมืองลำปาง

Proust of Dapmueng Identity Creation of Lampang
(Dapmueng Sword smith in northern Thailand)

ยงยศ ชูชีพ¹

Yongyot Chucheep

E-mail: aum_yongyot@hotmail.com

วศิน ปัญญาวัตรระกุล²

Wasin Punyarvuttrakul

¹ Graduate Students, Master of Arts Program in Southeast Asian Studies, Department of History, Faculty of Social Sciences, Naresuan University.

² Assistant Professor, Department of History, Faculty of Social Sciences, Naresuan University.

บทคัดย่อ

นครลำปางเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตดาบมาตั้งแต่สมัยจารีต ดังปรากฏถึงสล่าดาบที่มีกับบริบทของนครลำปางโดยความสัมพันธ์กับเมืองลองอันเป็นเมืองบริวารของนครลำปาง อันมีสินแร่เหล็กเป็นสิ่งสำคัญ ได้ปรากฏเกณฑ์การทำส่วยเหล็กของเมืองลองเพื่อนำไปส่งยังนครลำปาง ประกอบกับเป็นชุมทางการค้าขนาดใหญ่ในล้านนาจึงทำให้มีแร่เหล็กจากต่างถิ่นเข้ามา เช่น รัฐฉาน เมืองน่าน เป็นต้น

ช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 สยามได้เข้ามามีอำนาจในสังคมล้านนาก่อให้เกิดเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ สล่าดาบนครลำปางก็ได้รับผลกระทบด้วยเนื่องจากดาบที่เคยเป็นที่นิยมใช้เป็นอาวุธอย่างแพร่หลายกลับมีบทบาทเพียงเครื่องประกอบพิธีกรรมและเครื่องมือใช้สอยอื่นๆ ดังนั้นเพื่อความอยู่รอดจึงได้ปรับเปลี่ยนการผลิตเครื่องมือทางเกษตร หรือบางรายเลิกผลิตดาบหันไปประกอบอาชีพอื่นเสีย แต่กระนั้นก็ยังมียางรายที่ทำการผลิตแต่ลดทอนรูปแบบและเทคนิคจึงส่งผลให้องค์ความรู้ของสล่าดาบเสื่อมถอยลง

ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาเกิดกระแสท้องถิ่นนิยมในพื้นที่ล้านนา อันเป็นการฟื้นฟูสืบสาน อัตลักษณ์ความเป็นล้านนาในด้านต่างๆ ดาบเมืองจึงถูกหยิบยกเป็นสัญลักษณ์ของชายหาญ กระแสการสะสมและฟื้นฟูเชิงช่างดาบเมืองอย่างโบราณได้เกิดขึ้น สล่าดาบเมืองลำปางในจังหวัดลำปางที่ยังคงเหลืออยู่จึงได้ถูกสร้างตัวตนขึ้นใหม่ภายใต้กระแสการโยกหาอดีตจากคนในและนอกพื้นที่ได้แก่ เชียงใหม่ เป็นต้น

กระบวนการสร้างตัวตนของสล่าดาบเมืองลำปางนี้มีหลายมิติ ได้แก่ การสืบค้นบุคคลที่มีทักษะภูมิปัญญา การจัดระเบียบองค์ความรู้กระบวนการผลิต การสร้างเรื่องราวความเป็นสล่าดาบผ่านการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ การออกพื้นที่สาธารณะ สื่อ ประกอบกับกระแสทุนนิยมจากสังคมภายนอกที่ล้วนเป็นส่วนเสริมสร้างให้ความเป็นสล่าดาบเมืองลำปางได้ถือกำเนิดและดำรงอยู่กับการผลิตสินค้าและเรื่องราวความเป็นสายตระกูลสล่าให้เป็นสินค้าที่มีมูลค่าและคุณค่าในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: ดาบเมือง, สล่า, สล่าดาบเมืองลำปาง, การสร้างตัวตน

Abstract

Lampang Province is the city that produce sword since it was kingdom as there was a mention about Dapmueng Sword smith in Lampang's context which had a relationship with Long city who was under Lampang's control that time, the most important ore of Long was Iron, so it was the reason why Long always sent iron to Lampang as a tribute.

In 25 th century, After Siam has expanded their power to Lanna Kingdom's society, that caused an effect to many changes in entire system and also to Dapmueng Sword smith due to the policy that didn't allow anyone to bring weapon to public. Many sword makers decided to do other jobs for being survived such as agricultural equipment maker but there was some sword makers who still make sword but they reduced detail of style and technic in sword producing which made the knowledge in sword making got lost.

Since 1957 onward, they tried to revive all Lanna's Identities, Sword was chosen to be symbol of Lanna brave men. The Dapmueng Sword smith of Lampang by the desire of local Lanna people and also Chiang-mai people. There are many dimensions in the process of Dapmueng Sword smith establishment which are searching for people who still has local wisdom skill, Organizing the knowledge of the manufacturing process, telling a story of Dapmueng Sword smith by using museum, festival going out to public, media including Capitalism from outside society which will help Dapmueng Sword smith to be revived and keep on producing sword and to make it become valuable product as same as it's story of sword maker's family.

Keywords: Dapmueng, Smith, Identity Creation

บทนำ

ดาบ เป็นอาวุธที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้คนในสังคมล้านนามาอย่างยาวนาน โดยมีบทบาทในการเป็นอาวุธคู่กายในการศึกสงคราม ใช้ในการป้องกันตัวของบุรุษและกลุ่มพ่อค้าที่เดินทางค้าขายระหว่างรัฐและชุมชนใกล้เคียงและเป็นสิ่งที่แสดงถึงสถานะทางสังคม อีกทั้งมีความสำคัญในด้านของความเชื่อทางศาสนาและไสยศาสตร์ รวมไปถึงการใช้งานสารพัดประโยชน์

เบื้องหลังอันสำคัญของการผลิตดาบในสังคมล้านนายุคอดีต คือ “สล่าตีดาบตีมีด” (Nakpathom, 2015) ได้ปรากฏอยู่ในพื้นที่นครลำปางมากที่สุดด้วยเป็นชุมทางการค้าขนาดใหญ่ในล้านนา ประกอบกับเมืองลองอันเป็นเมืองขึ้นของนครลำปางโดยมีส่วยเหล็กเป็นสิ่งสำคัญที่ถูกส่งไปยังนครลำปางในทุกๆ ปี

ช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 องค์ความรู้ของสล่าตีดาบมีความเสื่อมลง โดยปัจจัยสำคัญนั้นคือการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจ เช่น สล่าและพ่อค้าจะต้องเสียภาษีเหล็กให้กับภาครัฐส่วนกลาง (Saensa, 2011, 250) การกำหนดนโยบายจากภาครัฐส่วนกลาง

ที่การผลิตด้านการเพาะปลูกพืชผลที่ใช้ในการบริโภคภายในลำปางและส่งออกไปยังกรุงเทพฯ เช่น ยาสูบ อ้อย เป็นต้น (Punyarvuttrakul, 1999, 117) ดาบในยุคนี้มีบทบาทเพียงในการเป็นเครื่องป้องกันและการใช้งานสารพัดประโยชน์ เช่น การฟ้อน การประกอบพิธีกรรม (เลี้ยง ผีปู่ย่า) และการเกษตร ดังนั้นกระบวนการผลิตดาบแบบดั้งเดิมจึงได้ลดทอนกระบวนการผลิตเพื่อเป็นการลดต้นทุนและเอื้ออำนวยการใช้งานดังกล่าว บางรายก็ยกเลิกการผลิตดาบหันไปผลิตเครื่องมือทางการเกษตรหรือประกอบอาชีพอื่น

ปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมาได้เกิดประเพณีในท้องถิ่นล้านนาอันเป็นการฟื้นฟูอัตลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมทั้งหลาย สล่าดาบจึงได้กลับมามีตัวตนอีกครั้งในนามใหม่ว่า “สล่าดาบเมืองลำปาง” (Seanmai, 2016) กับกระบวนการสร้างตัวตนของสล่าดาบเมืองลำปางขึ้นใหม่

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสล่าดาบเมืองลำปางนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงประวัติศาสตร์ชุมชนและวัฒนธรรมอันมีความสัมพันธ์กับบริบทต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมล้านนา โดยศึกษาจากเอกสารประวัติศาสตร์ คำบอกเล่าของสล่าและผู้เกี่ยวข้องและงานค้นคว้าของนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์สังคมเพื่อให้ได้ความรู้ทางด้านพัฒนาการของสล่าดาบเมืองลำปางและเป็นแนวทางในการศึกษาถึงประเด็นอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของสล่าดาบในอดีต
2. เพื่อศึกษาถึงการให้ความหมายของสล่าดาบเมืองลำปาง กระบวนการสร้างตัวตนของสล่าดาบเมืองลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการ (Methodology) งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาถึงปรากฏการณ์และบริบทต่างๆที่เกิดขึ้นโดยรอบให้ถี่ถ้วน โดยมีจุดมุ่งหวังเพื่อที่เน้นความเข้าใจความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่างๆ หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยใช้การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย (Documentary Research) ได้แก่ จดหมายเหตุ เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-Formal Interview) ในประเด็นพัฒนาการของสล่าดาบเมืองลำปาง

การจัดการองค์ความรู้ ระบบการจัดการครอบครัว รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบและการให้ความหมายของสล่าตาดบเมืองลำปางในแต่ละช่วงเวลา

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการของสล่าตาดบเมืองลำปางในอดีต

เบื้องหลังอันสำคัญของการก่อเกิดตาดบเมืองที่ปรากฏในสังคมล้านนายุคอดีตคือ “สล่าตี่ตาดบตีมีต” (Nakpathom, 2015) เป็นงานของบุรุษเพศที่มีบทบาทอันสำคัญในการผลิตตาดบโดยมีความสัมพันธ์กับงานช่างแขนงอื่นๆ เช่น งานประณีตศิลป์ งานถักทอ อันเป็นงานของสตรีเพศที่เป็นระบบอุตสาหกรรมแบบครัวเรือน

พื้นที่ของกลุ่มสล่าตี่ตาดบในยุคอดีตนั้นได้ปรากฏในพื้นที่ของนครลำปาง ได้แก่ บ้านกาดเมฆ บ้านทุ่งเกวียน บ้านเหล่า และบ้านขามแดง ได้ปรากฏคำที่กล่าวขานถึงตาดบที่ผลิตจากลำปางว่า “ตาดบเวียงละกอน” หรือ “ตาดบเมืองละคร” (Sripasang, 2014, 149) โดยเมื่อพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ของนครลำปางแล้วนั้น พบว่ามีความสัมพันธ์กับเมืองลองอันเป็นเมืองบริวารของนครลำปางในยุคจารีตโดยมีสินแร่เหล็กที่สำคัญ ดังปรากฏเกณฑ์การทำส่วยเหล็กของเมืองลองเพื่อนำไปส่งยังนครลำปาง โดยมีการเกณฑ์ในระหว่างเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ ถึงเดือน 9 ขึ้น 9 ค่ำ (ประมาณเดือนธันวาคมถึงมิถุนายน) มีกลุ่มแสนท้าวผู้รับผิดชอบเลี้ยงฝึบ่อเหล็ก ผู้จัดเกณฑ์และนำส่วยไปส่งมี 3 ตำแหน่ง คือ หมื่นกลางโฮง แสนบ่อพ่อเมือง เมื่อพ่อเมืองได้รับอาชญาจากเจ้าเมืองก็จะล่ามเมืองแจ้แก่พ่อแคว้นแก่บ้านทำการเกณฑ์ลูกบ้านโดยแบ่งหน้าที่เป็นฝ่ายเพื่อดำเนินการชุดเหล็กและส่งส่วยเหล็กไปยังนครลำปาง (Saensa, 2011, 35) จากกรณีความสัมพันธ์ระหว่างเมืองลองกับนครลำปางดังข้างต้น จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้นครลำปางเป็นแหล่งผลิตตาดบเมืองที่มีขนาดใหญ่ในล้านนา นอกเหนือจากเหล็กในท้องถิ่นที่นิยมนำมาใช้ในการผลิตแล้ว ยังปรากฏถึงเหล็กนำเข้าจากเมืองใกล้เคียง เช่น เมืองอวน (น่าน) แม่แจ่ม (เชียงใหม่) การนำเข้าจากรัฐอื่นๆโดยรอบ เช่น เหล็กจากเมืองตัน เมืองหนองในรัฐฉาน เป็นต้น (Sripasang, 2004, 152) เมืองอวน เมืองน่าน (Tuidong, 2011)

ช่องทางการจำหน่ายตาดบของสล่าในยุคอดีตนั้นนอกเหนือจากการจำหน่ายส่งไปยังเมืองต่างๆในเขตภาคเหนือแล้ว ยังปรากฏถึงการนำตาดบมาจำหน่ายในเขตภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง เช่น งานวัดพระแท่นศิลาอาสน์ จังหวัดอุดรธานี และงานนมัสการพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เป็นประจำทุกปี (Siri, 2016)

ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 25 เป็นต้นมาได้ปรากฏคำที่กล่าวขานถึงตาดบที่ผลิตในยุคนี้ว่า “ตาดบเมืองละกอน ฟันใบบอนก็บ้าง” (ดาบนครลำปาง ฟันต้นบอนก็บีน)

เป็นสำนวนเชิงเสียดสีที่กล่าวถึงดาบจากลำปางที่ไม่ได้ผลิตจากเหล็กกล้าแบบโบราณ เป็นการสะท้อนถึงความเสื่อมถอยขององค์ความรู้ในด้านการผลิตดาบเมือง เนื่องด้วยดาบเมืองในยุคนี้มีบทบาทเพียงในด้านการใช้งานสารพัดประโยชน์ เช่น การพ้อน การประคบพิธิกรรม ดังนั้นกระบวนการผลิตดาบเมืองแบบดั้งเดิมจึงลดทอนขั้นตอนและวัตถุดิบบางประการเพื่อเป็นการลดต้นทุนและเอื้อต่อการตอบสนองการใช้งานดังกล่าว

ปัจจัยที่สำคัญคืออีกประการหนึ่งคือ ในช่วงหลังปีพ.ศ.2442 เมืองลองได้ถูกยกเลิกการส่งส่วยเหล็กไปยังนครลำปาง อีกทั้งสล่าและพ่อค้าจะต้องเสียภาษีเหล็กให้กับรัฐส่วนกลาง จึงส่งผลให้องค์ความรู้ด้านการผลิตดาบเมืองค่อยๆ ลดลงตามไปด้วยเป็นลำดับ (Saensa, 2011, 250) ซึ่งสืบเนื่องจากการที่สยามได้ผนวกล้านนาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐในปี พ.ศ.2442 สล่าที่ดาบบางรายก็หันไปผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ชนิดอื่นๆ ที่ตอบสนองต่อการดำรงชีพ หรือ บางรายก็ยกเลิกเสีย จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ การผลิตดาบในท้องถิ่นเกิดความซบเซา

ด้วยบริบทดังกล่าวนี้ จึงส่งผลให้สล่าที่ดาบได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากการตีดาบและมิตเพื่อเป็นอาวุธมาเป็นการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรหรืออุปกรณ์อื่นๆ ดังปรากฏ “ดาบตัดอ้อย” ที่มีรูปแบบเฉพาะเพื่อให้สามารถใช้งานสารพัดประโยชน์ที่สอดคล้องกับช่วงหลังจากการตัดเส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ไปยังลำปางในปี พ.ศ.2459 โดยมีนโยบายจากภาครัฐส่วนกลางที่การผลักดันการเพาะปลูกพืชผลที่ใช้ในการบริโภคภายในลำปางและส่งออกไปยังกรุงเทพฯ เช่น ยาสูบ อ้อย เป็นต้น (Punyarvuttrakul, 1999, 117) ประกอบกับความนิยมการใช้ดาบเป็นอาวุธลดลง จึงเป็นเหตุให้ สล่าที่ดาบได้เลิกทำดาบเกือบทั้งหมดผู้ทรงความรู้ เหลือเพียงการผลิตดาบเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึก โดยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อรูปทรง สัตว์ส่วน และความงามของตัวดาบ ดาบชนิดนี้มีวางขายอยู่ทั่วไปในตลาดทุ่งเกวียน ดาบชนิดนี้มักจะเรียกว่า “ดาบคำ ดาบแดง” เพราะนิยมทาสีดำและฝักด้วยสีดำหรือสีแดง (Cultural Center Lampang Rajabhat University, 2014, 20) หรือ “ดาบทุ่งเกวียน” (Ruannunchai, 2014)

2. กระบวนการสร้างตัวตนของสล่าดาบเมืองลำปาง

2.1 ระยะเวลา

ช่วงระยะเวลาก่อนปี พ.ศ.2500 แม้จะเกิดความซบเซาของการใช้ดาบ และองค์ความรู้ด้านการผลิต แต่กระนั้นเองบรรดาสล่าที่ดาบก็ได้ประดิษฐ์เครื่องมือทางการค้าเพื่อเป็นการย้าถึงกรรมีตัวตน คือ “คำดาบ” ในภาษาถิ่นหมายถึงตราที่ประทับบนใบดาบ เพื่อแสดงถึงการเป็นเครื่องมือทางการค้าเตาหรือแหล่งที่ทำการผลิตใบดาบและสล่าตีดาบ คนนั้นๆ ตราดาบมักจะมีรูปร่างเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น รูปสัตว์ ดอกไม้ เรขาคณิต ฯลฯ โดยไม่มีรูปแบบที่ซับซ้อน มีทั้งการตีตราแบบเดี่ยวและคู่บนโคนดาบ หรือปลายดาบ

วิลักษณ์ ศรีป่าซาง ได้อธิบายถึงตราดาบว่าดาบบางเล่มที่ตัวดาบใกล้โคนจะประทับตราคล้ายกับเป็นสัญลักษณ์ทางการค้า หรือสัญลักษณ์ของเตาที่ทำดาบ เเท่าที่พบมีหลายแบบ เช่น รูปดอกจัน รูปพระอาทิตย์ รูปพระอาทิตย์คู่ รูปเต่า รูปดวงตา มีทั้งประทับตราด้านเดียวและทั้งสองด้าน หรือประทับตราสองแห่งด้านเดียวกัน (Sripasang, 2004, 34-35)

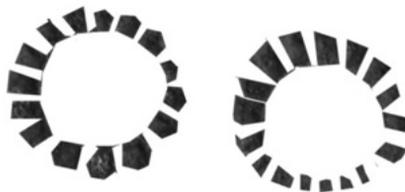
สำหรับตราบนใบดาบที่ค้นพบในลำปางนั้น มักจะปรากฏตราต่างๆ ดังนี้

ตราเต่า มีรูปพรรณสัณฐานคล้ายกระดองเต่า มักปรากฏบนใบดาบที่ผลิตจากบ้านขามแดง อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ดาบที่ตีตราชนิดนี้มักจะถูกค้นพบมากที่สุด และยังคงมีการผลิตดาบในพื้นที่แห่งนี้ตราบจนปัจจุบัน

ภาพที่ 1 ตราเต่าที่ปรากฏบนใบดาบ
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ ยงยศ ชูชีพ

ตราดอกแก้ว หรือ ตราตะวัน มีรูปร่างคล้ายกับดอกแก้วหรือดวงตะวัน พรรชัย ตูยตง ได้อธิบายไว้ว่า เป็นใบดาบที่ผลิตโดยพ่อมาลาว บ้านปันจ้าว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง (Tuidong, 2014)

ภาพที่ 2 ตราดอกแก้ว หรือตราตะวัน ในที่นี้เป็นตราดอกแก้วคู่ หรือตราตะวันคู่
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ ยงยศ ชูชีพ

บัญชา ทองโกลม ได้กล่าวถึงการตอกตราหรือตีตราดาบบนใบดาบว่าเป็นตราสินค้าที่มักจะมีอายุไม่เกิน 150 ปีเป็นอย่างน้อย โดยใบดาบที่ค้นพบในช่วงระยะเวลาก่อน

หน้านั้นราวสองร้อยปีขึ้นไปจะไม่มีการตอกราบในใบดาบแต่ประการใด (Thongkomol, 2015) อันเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ยังบอกถึงความมีตัวตนของสล่าดาบได้เป็นอย่างดี

2.2 ระยะเวลาหลัง

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมา ได้เกิดกระแสท้องถิ่นนิยมในพื้นที่ของสังคมล้านนาอันมีนามว่า “ล้านนาอุบัติ” (Lannaissance) (Charoenmuang, 2011, 235) เป็นการฟื้นฟูอัตลักษณ์ล้านนาในด้านต่างๆ อันสืบเนื่องมาจากกระแส “สยามานุวัตร” (Siamization) อันเป็นกระบวนการจากรัฐสยามที่มุ่งเน้นให้รัฐชาติสมัยใหม่มีลักษณะความเป็นสยามทั้งในด้านการปกครอง ภาษา และวัฒนธรรมเป็นแบบเดียวกันทั้งหมด โดยมีความสัมพันธ์กับระบบการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจผ่านการปกครองแบบเทศาภิบาลใน พ.ศ.2442 และกระแสโลกาภิวัตน์ที่ได้เข้าสู่สังคมล้านนาอันส่งผลให้ตัวตนของความเป็นล้านนาได้ขาดหายไป โดยกระแสล้านนา นุวัตรที่เกิดขึ้นในระยะเวลาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเชิงพาณิชย์ อัตลักษณ์ความเป็นล้านนาในด้านต่างๆ จึงได้ถูกรื้อฟื้นและนำเสนอเพื่อตอบสนองต่อการตลาดมากขึ้น ได้แก่ ศิลปะการแสดง สถาปัตยกรรม อาหาร งานหัตถกรรม และวิถีชีวิต เป็นต้น

ท่ามกลางการเกิดกระแสไทยหาอดีตของล้านนานั้น ยังได้เกิดการโยกย้ายอดีตของคนรักดาบเมืองดังเกิดการบัญญัติคำว่า “ดาบเมือง” ขึ้น ปรากฏเป็นครั้งแรกในช่วงปี 2547 ในเอกสาร “ดาบเมือง” (Sripasang, 2004) โดยในช่วงเวลาดังกล่าวได้เกิดกระแสการสะสมดาบเมือง จนกระทั่งได้มีการสืบค้นสล่าที่ยังคงทำการผลิตดาบที่ปรากฏการสืบสายตระกูลหรือมีความรู้เพื่อฟื้นฟูการผลิตดาบเมืองอย่างโบราณ

ในระยะแรก พ.ศ.2547 คนนอกให้ความสนใจในด้านการฟื้นฟู “ดาบ” และองค์ความรู้ “การผลิตดาบ” มากกว่า “สล่าดาบ” แต่กระนั้นก็มีการนิยามกลุ่มสล่าเหล่านี้ว่า “สล่าดาบเมือง”

ปี พ.ศ.2554 ได้เกิดการบัญญัติรวบรวมองค์ความรู้ของสล่าดาบ เป็น “แปดสล่าดาบ” โดย พรชัย ด้อยคง ซึ่งในกระบวนการผลิตดาบหนึ่งเล่มนั้นจะต้องประกอบด้วยช่างฝีมือที่มีองค์ความรู้แตกต่างกันทั้งแปดสาขา หรือในภาษาล้านนาเรียกว่า “แปดสล่า” อันได้แก่ 1.ช่างถลุงเหล็ก 2.ช่างตีเหล็ก 3.ช่างทำด้ามและฝัก 4.ช่างถักหวาย 5.ช่างลรั้ง 6.ช่างเงิน (ช่างดูแลโลหะประดับตกแต่ง) 7.ช่างถักสายสะพายดาบ และ 8.สล่าครุหมอ หรือช่างประกอบอาวุธ เป็นต้น

ทั้งหมดทั้งมวลนี้ล้วนเป็นปัจจัยอันส่งผลต่อการสร้างตัวตนของสล่าดาบ ในนามใหม่ว่า “สล่าดาบเมืองลำปาง” ดังปรากฏการฟื้นฟูการผลิตดาบเมืองในพื้นที่ของบ้านขามแดง ตำบลห้างฉัตร และบ้านเหล่า ตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง บางราย

ก็เป็นผู้ที่ยังคงสืบทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตดาบแบบดั้งเดิม หรือบางรายนั้นก็เป็นผู้ผลิตงานหัตถกรรมเหล็กชนิดอื่นโดยเมื่อมีการฟื้นฟูงานหัตถกรรมดาบเมืองจึงได้กลับมาผลิตอีกครั้ง หรือบางรายก็เป็นผู้ประกอบการอาชีพอย่างอื่นที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตดาบเมืองก็หันมาผลิตเพื่อการค้า โดยกลุ่มสล่าดาบในพื้นที่ที่ตั้งกล่าวสามารถแบ่งได้เป็นสองกลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มสล่าผลิตใบดาบ อยู่ในพื้นที่บ้านขามแดงและบ้านห้างฉัตร
- กลุ่มสล่าผลิตเครื่องประกอบดาบ ได้แก่ ด้าม ฝัก สายสะพายดาบ

อยู่ในพื้นที่บ้านเหล่า

การสร้างความทรงจำของสล่าผ่านเรื่องเล่าและประวัติศาสตร์ของตระกูลประวัติศาสตร์ของตระกูลและเรื่องเล่า เป็นหนึ่งปัจจัยพื้นฐานของการสร้างตัวตนของสล่าดาบเมืองลำปาง โดยบรรดาสล่าดาบเมืองลำปางในสังคมล้านนานั้นบางรายก็ได้ปรากฏถึงการสืบทอดตระกูลของสล่าดังที่ประพันธ์ แสนใหม่ ได้อธิบายไว้ดังนี้

“...พ่อฉันเริ่มตีดาบมาตั้งแต่ตอนอายุสิบสามประมาณหลังจบชั้นประถมศึกษา 4 ก็เรียนจากพ่อ เป็นรุ่นที่ห้าแล้ว สืบมาแต่รุ่นปู่ของปู่จากพ่อหลวงขวัญที่จำได้นี่นา พ่อหลวงแปง พ่อหลวงน้อย เขาเป็นพ่อของพ่อของพ่อถ่ายทอดกันมาในตระกูลเดียวกัน...”

(Seanmai, 2016)

ภาพที่ 3 ประพันธ์ แสนใหม่ กับเตาตีดาบ

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ ยงยศ ชูชีพ

โดยใบตาบของประพันธ์ แสนใหม่ ที่ผลิตนี้ได้ปรากฏถึงการตีตราเต้าอันเป็นตราตบหลักๆที่พบในลำปางโดยได้กล่าวไว้ว่า

“...ตราเต้านี้ก็เป็นตราที่สืบทอดกันมาเมิน จากทวด พ่อปู่ส่งต่อกันมาเป็นรุ่นๆจนถึงตัวพ่อก็ยังใช้ตราเต้าอย่างเก่า...”

(Seanmai 2016)

สละบางรายที่เน้นการผลิตเครื่องประกอบตบได้แก่ ต้ำม ฝัก และสายสะพายดั่งที่ได้กล่าวข้างต้น กลุ่ม สล่าในชุมชนบ้านเหล่าก็ล้วนมีการสืบทอดมาอย่างยาวนานดังปรากฏในครอบครัวของพลอย ศิริ

“...พ่อของปู่เขาก็ทำตบ พ่อของปู่เขาก็ทำมาก่อน ปู่ก็เรียนจากพ่อของเขา เมื่อปู่เสียชีวิตพ่อก็สืบทอด มาระยะหลังๆเขาก็เอามาทำเป็นสำเร็จ เขารับจ้างถักให้กับทางสันทราย คนใดคนหนึ่งก็จะเป็นพ่อค้าคนกลาง สมัยเก่าปู่เขาหาตบไปขาย ตอนยังหนุ่มเขาจะทำตบประมาณเก้าเล่ม สิบเล่มหาไปขายทางงานวัดงานพระแท่นงานพระบาท (วัดพระแท่นศิลาอาสน์ จ.อุตรดิตถ์ และพระพุทธรบาทสระบุรี จ.สระบุรี : ผู้วิจัย) เขาก็จะหาไปขาย ปีหน้าถ้ามีเขาก็เอามาทำสะสมไว้หรือขายส่งพ่อค้าคนอื่น ๆ สมัยนั้นเขาก็จะไปกั้วต่าง เขาเป็นพ่อค้าตบค้ามีดี ความจริงก็เอาไปกั้วแต่ก็หนักเก้าเล่มสิบเล่ม สงสัยคงจะมีกั้วต่าง เราก็ไม่รู้เขาก็เล่าพูดกันไป...”

(Siri 2016)

ภาพที่ 4 พลอย ศิริ ขณะถักหวายใส่ต้ำมตบ

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ ยงยศ ชูชีพ

จากกรณีตัวอย่างดังกล่าวนี้สามารถสะท้อนถึงพัฒนาการของสายตระกูล
สล่าดาบที่มีการสืบทอดอันเป็นทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม (Social Capital and
Cultural Capital) ผ่านกระบวนการสร้างความทรงจำที่จะส่งผลต่อกระบวนการสร้างตัวตน
และการมีอยู่ของสล่าดาบเมืองลำปางในสังคมยุคปัจจุบัน

นอกจากนั้นยังมีอีกกรณีที่สล่าไม่ได้สืบทอดสายตระกูลของสล่าดาบแต่ด้วยความ
สนใจในงานด้านนี้จึงมุ่งเน้นหันมาผลิตดาบแม้จะประกอบอาชีพอย่างอื่นมาก่อนก็ตาม
ดังปรากฏในกรณีของบุญตัน ลิทธิไพศาล ผู้เป็นอดีตเจ้าของโรงสี

“...เริ่มหัดตั้งแต่อายุ 12 หลังจากจบจากโรงเรียนพาณิชย์จีนจีน
เชียงใหม่ จบประถมศึกษา 4 ที่แม่ข่า อำเภอฝาง พอโตก็ทำงานโน่น
ได้เรียนหนังสือเชียงใหม่ รู้สึกว่าการเงินลำบากด้วยความที่บ้านมีลูก
แปดคนก็สงสารเลยเลยหนีโรงเรียนมาขอทุนก้อนเล็กจากเตี้ยมาซื้อเครื่อง
สีข้าวเจ็ดแปดพันบาทมาอยู่ในที่ของพ่อมา แก้วคำอ้าย แกนคนบ้านขามแดง
ตัวแกก็เป็นในคนตระกูลบ้านปันจ้าวกับพ่อมาลาวที่เป็นสล่าตีดาบคือกัน
มาเช่าที่ทำโรงสี เมื่อว่างจากงานโรงสีก็มาเรียนตีดาบตีมีด...”

(Sitthiprisan, 2016)

นอกจากนี้ยังได้บอกเล่าถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตดาบในชุมชนว่า
“...เมื่อหลายปีมานี้มีโรงงานเฟอร์นิเจอร์มาตั้งในหมู่บ้านชาวบ้านก็หันไป
ทำงานในโรงงานเฟอร์นิเจอร์กันหมด เดียวนี้เหลือคนทำดาบทำมีดจริง ๆ
ไม่กี่คนทั้งหมู่บ้านเหลืออยู่เพียง 3 เต่าเท่านั้น พวกช่างฝีมือดี ๆ ก็เหลือ
ไม่ถึง 10 คน...”

(Sitthiprisan, 2016)

ภาพที่ 5 บุญตัน ลิทธิไพศาล ขณะขึ้นรูปโลหะประกอบด้ามดาบ

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ ยงยศ ชูชีพ

สำหรับการฟื้นฟูงานหัตถกรรมดาบเมืองนั้นได้เกิดขึ้นภายใต้ความสนใจจากคนภายนอกพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ดังปรากฏถึงการเข้ามาผลักดันโดยผู้ที่มาจากจังหวัดเชียงใหม่

“...สล่าโอนั้นเขามาจากเจียงใหม่เข้ามาหาได้ประมาณสิบปี แรกๆ เขามาบ้านโกเนี้ยวกั้มาถามหาสล่าดาบที่ทำดาบละเอียด เขามาจากหมู่เจียงใหม่ อย่างงานเจียงใหม่นี้เป็นงานผสมไทยกลางแล้ว...”

(Siri, 2016)

งานหัตถกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับการสงครามบางอย่างที่แทบจะสูญหายจากสังคมล้านนาไปนั้นก็ได้มีการฟื้นฟูขึ้นใหม่ดังปรากฏการณ์สาธกบุละแอหรือหมวกרבแบบล้านนาดังที่แสง สิริ ผู้เป็นสามีของพลอย สิริ ได้กล่าวไว้ว่า

“...อ้ายพงษ์พรรณกับสล่าโอ เริ่มเข้ามาเมื่อประมาณปี 2551-2552 มาสนับสนุนให้สาธกบุ แรกๆก็ทำไม่ถูกว่าจะทำอย่างไร พอเขาเอาแบบมาให้ก็สาธกได้ โดยพงษ์พรรณเป็นคนแรกๆที่ให้คำแนะนำการสาธกบุ จากนั้นก็เป็น สล่านานโอจากเจียงใหม่ ส่วนเรื่องการซื้อขายก็จะมี客商 มาเรื่อยๆ คนบางคนก็ยังไม่รู้จักว่าละแอเป็นอย่างไร แรกๆ ก็ทำไม่ถูกว่าจะทำอย่างไร พอเขาเอาแบบมาให้ก็สาธกได้ แรกๆ ก็สาธกลายธรรมดา ลายตาลายพื้นๆ พวกนี้มันไม่งามตา ก็เลยพลิกแพลงลายให้งามตา เป็นลายสอนหรือลายเวียน...”

(Siri, 2016)

ภาพที่ 6 แสง สิริ ขณะทำการสาธกบุหัวมน (หมวกרבแบบล้านนาอีกแบบหนึ่ง)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ ینگยศ ชูชีพ

สล่าบางครอบครัวที่เคยทำการผลิตดาบมาก่อนแต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจึงหันไปผลิตเครื่องมืออื่นๆก่อนที่จะกลับมาฟื้นฟูการผลิตดาบอีกครั้งดังปรากฏในครอบครัวของบุญตัน แก้วเสมอใจ ความว่า

“...พ่อฉันเริ่มมาเมื่อปี 2507 สืบทอดมาจากพ่อ ชื่อพ่อย้าย แก้วเสมอใจ เป็นสล่าทำดาบทำมีดสืบทอดจากบรรพบุรุษ พุดจากกันถ่ายทอดแบบปากต่อปาก เริ่มแรกก็ตีดาบ พอปี 2515 ก็มาตีมีดและเริ่มกลับมาทำดาบอีกครั้งประมาณปี 2555 โดยการแนะนำของอาจารย์พงษ์พรรณ หลังๆมีทำหอกทำง้าวด้วยและทำมีดควบคู่กันไป พวกมีดทางการเกษตรมีดในครัวเรือนก็ยังทำอยู่แล้วแต่เขาจะสั่ง...”

(Kaewsamerjai, 2016)

ภาพที่ 7 บุญตัน แก้วเสมอใจ ขณะขึ้นรูปใบดาบ
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ ยงยศ ชูชีพ

การผลักดันจากผู้คนทั้งในและนอกชุมชน

ท่ามกลางการฟื้นฟูองค์ความรู้ของสล่าดาบเมือง ได้ปรากฏถึงการสร้างตัวตนของสล่าดาบเมืองลำปางเป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัดเมื่อมีการผลักดันจากผู้คนทั้งในและนอกชุมชนดังปรากฏการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ ศาสตร์ราชูโบริธานลำปาง (วัดดอนไชย บ้านเหล่า) ในปี พ.ศ.2556 อันเป็นวัดที่อยู่ในพื้นที่ของกลุ่มสล่าดาบโดย พระปลัดขจรศักดิ์ ธมมวโร เจ้าอาวาสวัดดอนไชย เป็นผู้ริเริ่มการจัดตั้งโดยมีแนวคิดว่า

“...ด้วยชุมชนแห่งนี้มีความสำคัญต่อการสร้างดาบของล้านนา ดาบทุกเล่มไม่ว่าจะถูกตีจากที่ใด ก็จะต้องมาเสร็จสมบูรณ์ที่บ้านเหล่า ปัจจุบันนี้ช่างผู้มีฝีมือเริ่มลดน้อยลงตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จึงเป็นแนวคิดที่จะทำ

พิพิธภัณฑ์ขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนของ นายนิวัฒน์ ประมา นายก
องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล และ นายวุฒิพล มณฑาทอง ปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล พร้อมด้วยคณะศรัทธาผู้อุปถัมภ์
วัดดอนไชย จึงได้ทุ่มเทสรรพกำลังทำการรวบรวมดาบและศาสตราวุธ
โบราณ องค์ความรู้ และรวบรวม ช่างผู้มีฝีมือ พ่อครู แม่ครู ผู้ผลิตดาบ
และศาสตราวุธโบราณที่มีอยู่ในอำเภอห้างฉัตรเอาไว้ จึงได้ร่วมกันดำริ
ที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์และศูนย์การเรียนรู้ศาสตราวุธโบราณ ลำปาง
โดยให้มีรูปแบบสถาปัตยกรรมล้านนาจำนวนสองหลัง เพื่อใช้เป็นสถานที่
เรียนรู้ ถ่ายทอด และเผยแพร่ ประวัติศาสตร์ของเมืองลำปาง จัดแสดง
ศาสตราวุธโบราณ จัดนิทรรศการขั้นตอนในการผลิตศาสตราวุธโบราณ
ชนิดต่างๆ รวมไปถึงเป็นที่เรียนรู้ ถ่ายทอดการผลิตดาบและศาสตราวุธ
โบราณชนิดต่างๆจากพ่อครู แม่ครู ผู้มีจิตเป็นสาธารณะ ผู้ที่มีความ
สนใจงานด้านดาบและศาสตราวุธโบราณ รวมไปถึงประวัติ วิถีกรรม
ของเจ้าหลวงเมืองลำปางในสมัยอาณาจักรล้านนา และเจ้านายสายสกุล
เชื้อเจ็ดตน อีกทั้งยังเป็นที่จัดแสดงประวัติและผลงานของบรรดา พ่อครู
แม่ครู ผู้ทรงภูมิปัญญาในด้านงานช่างสาขาต่างๆและจัดแสดงข้าวของ
เครื่องใช้ในวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ตามอัตลักษณ์คนเมือง เพื่อให้เป็น
ที่ประจักษ์แก่อนุชนรุ่นต่อไป และเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าของแผ่นดิน
สืบไป...”

(Phapralad Khchonsak Dhammawaro, 2016)

ภาพที่ 8 อาคารพิพิธภัณฑ์และศูนย์การเรียนรู้ศาสตราวุธโบราณลำปาง
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ ยงยศ ชูชีพ

ภาพที่ 11 ลายปูนปั้นประดับซุ้มประตูโขงหน้าอุโบสถวัดดอนไชยเป็นรูปสล่ากำลังทำการตีดาบ
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย/ ยงยศ ชูชีพ

การสร้างตัวตนผ่านพื้นที่ภายนอกและสื่อสาธารณะ

อีกหนึ่งสิ่งที่เป็นการให้ภาพถึงการสร้างตัวตนของสล่าดาบเมืองลำปางคือการออกพื้นที่นอกชุมชน โดยเริ่มแรกนั้นคืองาน จิตวิญญานแห่งศาสตรา นครลำปาง ที่ได้จัดเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2557 ภายใต้ความร่วมมือของกลุ่มนักอนุรักษ์ดาบและศิลปวัฒนธรรมเมืองลำปาง ชุมชนวัดปงสนุกเหนือ และชมรมธรรมา จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์และเป็นการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) ดังคำบอกเล่าของพลอย ศิริ

“...เริ่มแรกก็ได้ออกงานวัดปงสนุก ก็พูดกับพงษ์พรรณว่าเราจะทำอย่างไรที่จะเอางานของเราออกไปทางนอกชื้อขายแล้วก็จับๆไม่ถ้ามถึงกัน แต่มาได้สนใจถึงที่มาของดาบนี้มาทางใด สล่าทางใดทำ ครูโอ พงษ์พรรณก็คิดกันก็จัดงานที่วัดปงสนุก เอาคนที่เคยทำเคยทำมาร่วมออกงานกัน มีพ่อทันพ่อช่วย มีอ้ายพงษ์มาชวนๆ กันด้วยเป็นคนกว้างขวาง ใม่มีดาบเก่าก็เอามาจัดแสดงก็มีตราๆ เขาเรียกตราเต๋านั่นล่ะเป็นงานเปิดตัวสล่าครั้งแรก...”

(Siri, 2016)

เนื่องด้วยวัตถุประสงค์หลักของงานที่เน้นการนำเสนอภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของสล่าดาบเมืองลำปางนอกพื้นที่ของตน (บ้านขามแดงและบ้านเหล่า อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง) มาไว้ในพื้นที่วัดปงสนุกเหนือ (อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง) เพื่อทำการสาธิตการตีดาบและผลิตอุปกรณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับดาบ เป็นต้น ร่วมกับการออกร้านค้าของกลุ่มสล่าดาบ การจัดขบวนแห่ศาสตราวุธโดยจัดเป็นขบวนม้าในพื้นที่กาดกองต้า การลงช่วง (ลานกว้าง) ฟ้อนเชิงดาบเชิงมวย เป็นต้น

ภาพที่ 12 การสาธิตการตีดาบในงาน จิตวิญญาณแห่งศาสนา นครลำปาง โดยประพันธ์ แสนใหม่
ที่มา: นันทวัฒน์ สุรสิงห์โตทอง

นอกเหนือจากการออกงานต่างๆของสล่าดาบแล้วนั้น สื่อสาธารณะก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภาพถึงตัวตนของสล่าดาบได้เป็นอย่างดี ดังปรากฏรายการโทรทัศน์ต่างๆที่มีการนำเสนอวิถีชีวิตของสล่าดาบเมืองลำปาง ได้แก่ รายการเมตอินไทยแลนด์ ตอน “จิตวิญญาณแห่งศาสนา นครลำปาง” ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 5 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2557 โดยเนื้อหาหลักได้นำเสนอถึงการจัดงานดังกล่าวเป็นสำคัญที่สล่าดาบได้ให้สัมภาษณ์ถึงภูมิหลัง และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตดาบเมือง

ภาพที่ 13 ภาพส่วนหนึ่งของรายการเมตอินไทยแลนด์ ตอน จิตวิญญาณแห่งศาสนา นครลำปาง
ที่มา: สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5

รายการทีวีชุมชน ตอน “ดาบเมือง” ทางสถานีโทรทัศน์ Thai PBS (ไทยพีบีเอส) เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2559 โดยมีการให้สัมภาษณ์จากกลุ่มสล่าดาบสาขาต่างๆ เช่น สล่าตีดาบ สล่าถักหวาย สล่าทำฝักและด้ามดาบ สล่าต้องลาย เป็นต้น โดยเป็นปัจจัย

สำคัญที่ก่อให้เกิดการนำเสนอความมีตัวตนของสล่าตาดบเมืองลำปางออกสู่สังคมภายนอกมากขึ้น

ภาพที่ 14 ภาพส่วนหนึ่งของรายการทีวีชุมชน ตอน ดาบเมือง
ที่มา: Thai PBS

สรุปผลและอภิปรายผล

เมื่อพื้นที่ของคนเมืองได้ถูกกระบวนการเข้ามาของระบบเศรษฐกิจใหม่จากภาครัฐส่วนกลาง และกระบวนการแปลงวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commercialized culture) อันมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่เกิดขึ้นตั้งแต่นั้นในช่วงปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมานั้น ดาบเมืองจึงได้ถูกนำมาเป็นสินค้าที่มีการนำเสนอในหลายมิติ โดยเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดกระแสการโยกย้ายถิ่น การฟื้นฟู การสร้างตัวตนของสล่าตาดบเมืองลำปางอันประกอบด้วยทุนที่หลากหลาย ได้แก่ ทุนทางสังคม (Social Capital) และทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) อันเป็นรากฐานสำคัญต่อกระบวนการดังกล่าว

สล่าตาดบเมืองลำปางในยุคปัจจุบันได้มีการสร้างตัวตนผ่านพื้นที่ต่างๆมากขึ้น ได้แก่ งานจิตวิญญาณแห่งศาสตร์ นครลำปาง กาดวัฒนธรรมนครลำปาง งานหลวงเวียงละกอน (Ruannunchai, 2014) งานอนุสาวรีย์เจ้าพ่อทิพย์ช้างและงานฮีตฮอยคนเมือง ณ ช่วงพระเจ้าล้านนา จ.เชียงใหม่ ผ่านการสาธิตการนำเสนอองค์ความรู้ทั้งในและนอกพื้นที่ของสล่าตาดบ ประกอบกับได้รับการผลักดันส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อีกทั้งมีสื่อสาธารณะ เช่นโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต

กระบวนการสร้างตัวตนของสล่าตาดบเมืองลำปางจึงเป็นการร่วมกันสร้างระหว่างสล่าตาดบและบุคคลภายนอกที่มีปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการต่างๆ โดยคำว่าสล่าตาดบเมืองลำปางเป็นคำเรียกถึงผู้ที่ทำการผลิตดาบเมืองในสังคมล้านนาโดยได้รับการนิยามจากคนต่างถิ่น ผ่านการนำเสนอความเป็นอดีตของตัวเองทั้งในด้านการสืบเนื่อง การเป็นสล่าตาดบในสาย

ตระกูลอันเป็นเกณฑ์สำคัญว่าจะต้องถือกำเนิดและมีภูมิลำเนาอยู่ในสังคมคนเมืองหรือสังคม
ล้านนา ปรากฏในรูปแบบผลิตภัณฑ์และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องที่ก่อเกิดกระบวนการสร้างตัว
ตนของสล่าดาบเมืองลำปางให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์เด่นชัดส่งผลให้ผลผลิตและตัวตนของ
สล่าดาบเมืองลำปางกลายเป็นสินค้าที่มีมูลค่าและคุณค่าในโลกปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้นที่รวบรวมได้จากอำเภอ
ห้างฉัตรในประเด็นของกระบวนการสร้างตัวตนของสล่าดาบเมืองลำปาง วิจัยพบว่ายังมี
ประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ในการศึกษาครั้งต่อไปมีข้อเสนอแนะใน
ประเด็นต่อไปนี้

1. ในการศึกษาครั้งนี้พบว่ายังมีสล่าดาบในพื้นที่อื่นๆที่ปรากฏถึงการสืบทอดจาก
ลำปางในระยะหลังได้แก่ จังหวัดแพร่ ลำพูน เชียงใหม่ และเชียงราย หากทำการศึกษาต่อ
อาจจะพบประเด็นใหม่ๆที่สามารถเชื่อมโยงได้
2. การลงพื้นที่วิจัยยังพบว่า กรณีศึกษาของบุญตัน สิทธิไพศาลนั้นได้มีช่างดาบ
ชาวญี่ปุ่นเข้ามาถ่ายทอดด้านเทคนิคการผลิตดาบและยังปรากฏถึงการสั่งทำดาบส่งออกไป
ยังญี่ปุ่น หากทำการศึกษาค้นคว้าในเชิงลึกอาจจะพบประเด็นใหม่ที่มีความน่าสนใจ

บรรณานุกรม

- Charoenmuang, T. (2011). **Mueng people, Modern Lanna history (2317-2553)**.
2nd Ed. Bangkok: Chulalongkorn University printing house.
- ChiangMai Rajabhat University. (1994). **Chiangmai native legend (700 Years)**.
Chiangmai: Mingmuang Chiangmai printing house.
- Cultural center Lampang Rajabhat University. (2014). **Information collecting
project report Lampang Swords Wisdom**. Lampang: Cultural center
Lampang Rajabhat University.
- Ganjanapan. A. (2012). **Ancestral spirits, knowledge dynamic, Identity and
Power of Local**. Chiangmai: Department of Sociology and Anthropology,
Faculty of Social Sciences Chiangmai University.
- Kaewsamerjai, B. Interviewed on June 14, 2016.

- Nakpathom, T. Lecturers. Cultural Study Faculty of Humanities and Social Sciences, ChiangMai Rajabhat University. Interviewed on February 18, 2015.
- Ongsakul, S. (2001). **Lanna History**. Bangkok: Amarin printing house.
- Panseeda, P. Interviewed on March 22, 2014.
- Phapralad Khchonsak Dhammawaro, Abbotl. Wat Don Chai temple. Interviewed on June 13, 2016.
- Punyaruttrakul. W. (1999). **Economic Change in Lanna and the Formation of Local Identity 1916-1937**. Dissertation, M.A. (History). Bangkok: Graduate School The Chulalongkorn University.
- Ruannunchai, P. Interviewed on November 21, 2014.
- Sanguansak, P. (2012). **Political power relations between Lanna and Siam in modern Lanna historiography B.E. 2450-2012**. Dissertation, M.A. (Program in Political Science). Chiangmai: Graduate School The Chiangmai University.
- Saensa, P. (2011). **Long history**. Chiangmai: Nopburi printing house.
- Sanyadej, B. Lecturers. Bachelor of Technology Program in Radio and Television Broadcasting, Rajamangala University of Technology Bangkok. Interviewed on October 5, 2014.
- Seanmai, P. Interviewed on June 14, 2016.
- Siri, P. Interviewed on June 13, 2016.
- Siri, S. Interviewed on 13 June, 2016.
- Sitthiprisan, B. Interviewed on June 14, 2016.
- Sripasang, W. Asst.Prof. Eastern Languages Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna (Payap). Interviewed on February 21, 2015.
- Sripasang, W. (2014). **Sacerd, Indomitable, Invulnerable, Invincible Lanna Sacred Objects**. Chiangmai: Nabaanwannagum printing house.
- Sripasang, W. (2004) **Lanna Swords**. Bnagkok: Pyramid printing house.
- Thammathi, S. (2008). **Lanna Heritage**. Chiangmai: Thai news.
- Thongkomol, B. Interviewed on 17 March, 2015.

Tuidong, P. Interviewed on May 3, 2014.

Tuidong, P. (2011). **Lanna weapons**. Chiangmai: Printpordee Chiangmai printing house.

Wichienkeeo, A. (2014). **Social and Cultural from Oral history**. Chiangmai: Nakhonphing Kanphim printing house.